

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm XIX. Causam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

CAPITVLVM XIX.

Causam.

PARAPHRASIS.

Inter Abbatem & Monachos ex vnâ parte, & plebanum atque clericos Ecclesiæ de Marturâ ex alterâ parte lis erat coram iudicibus à Papâ delegatis, in quâ testibus receptis, & factâ vtrinque renuntiatione ac publicatis attestacionibus, monachi priuilegium nuperrimè à Papâ impetratum produxerunt, super hoc consultus Alexander III. respondit super aliis capitulis siue articulis, super quibus testes necdum recepti, & testificaciones publicatæ fuerunt, testes idoneos recipiendos esse, & ita causam decidendam. verumtamen si quæ priuilegia seu indulta à Sede Apostolicâ post factam causæ illius commissionem impetrata sunt à Monasterio, ea parti alteri in causâ ista impedimentum seu præiudicium afferre non possunt, præterea cum Episcopus Florentinus retulerit ad Papam, quod prædicto priuilegio quædam inserta sint, quæ rationi aduersentur, idè illud per nuntium ad Sedem Apostolicam transmittendum esse.

S V M M A R I V M.

1. Publicatis attestacionibus, testes recipiendi denudò sunt super aliis capitulis ad eandem causam pertinentibus.
2. Priuilegium impetratum, lite pendente, nullâ factâ mentione litis, aduersario in ea causa non generat præiudicium,
3. Etiam si priuilegium illud motu proprio Princeps concesserit.
4. Si in rescripto aut priuilegio aliquid continetur, quod rationi aut consuetudini Curia contrarium videatur, remitti debet tanquam suspectum de falsitate.

NOT. I. Factâ publicatione testificacionum testes denudò recipi possunt super aliis capitulis ad eandem causam pertinentibus, vt etiam dictum est in c. Fraternalitas, 17. hoc tit.

Not. II. Priuilegium impetratum lite pendente nullâ factâ mentione litis, aduersario in eâ causâ impedimentum aut præiudicium non generat, ita etiam habetur in c. vlt. vt lite pendente nihil innouetur, quòd verò gl. hîc ait, verb. Commissio: causam censi litigiosam, cum primùm commissio facta est, licet citatio nondum emanauerit, id ex hoc capitulo non colligitur, nihilominus placet hoc, quòd priuilegium ad instantiam alicuius concessum, nō factâ mentione commissionis, quæ super eâdem causâ emanauit, vitio obreptionis laboret, quia Papa aliusue Princeps non facillè commissionem reuocare censetur, nisi exprimat. vide *Abbatem hîc n. 5.*

Sed quæstio est, si princeps non motus alterius petitione (tametsi fortasse ea antecesserit) sed sponte seu motu proprio priuilegium concessit, non factâ mentione litis pendentis, num priuilegium aduersario præiudicet, responsio est negatiua cum *Hosbensi hîc. Io. Andream n. 6. Abbate n. 5. Imola n. 21.* idque probatur ex regulâ receptâ, quòd Princeps motu proprio priuilegium concedens, non censeatur derogare iuri alterius, siue sit in rem siue ad rem. *Argum. l. 2. §. Si quis à principio. ff. Ne quis in loco publico. & docet Felinus hîc n. 2. Sanch. lib. 5. de matr. d. 21. n. 50.* quare si Papa motu proprio conferat beneficium Caio, quod ante contulerat Titio, nullâ huius collationis factâ mentione, præfertur primus impetrans, vt docet *Anton. & Imola in c. Mandatum 38. n. 7. De rescriptis.* deinde si Papa motu proprio conferat beneficium, non censeatur præiudicare vnioni factæ per ordinarium, licet ea effectum nondum consecuta sit, neque derogare iuri patronatûs laicorum, neque derogare particularibus statutis loci, nisi de iis mentionem faciat, vt *Felinus hîc docet n. 3. Imola in c. Constitutus. 19. n. 11. de rescriptis. Sanch. cit. n. 50.* multò minus censeatur derogare velle particulari statuto alicuius foundationis, nisi exprimat, vt monet idem *Felinus.*

Porro hæc ipsa regula probari debet ex alterâ magis generali, quam tradit *Ioannes Andreas*

Andreas in c. Si motus. n. 1. de prob. in 6. I-mola, Abbas, Felin. Sanch. l. c. Menochius casu 201. n. 80. licet motus proprius tollat suspensionem obreptionis, non tamen ampliat privilegium siue gratiam ultra voluntatem concedentis verisimiliter præsumptam, quamobrem si Papa motu proprio conferat beneficium irregulari, aut aliter inhabili, non factâ mentione inhabilitatis, gratia irrita censetur ob defectum voluntatis, quia præsumitur ignorasse secundum *gl. receptam in Clem. Si Romanus, de prob.* præterea si in privilegio motus proprii exprimitur falsum tanquam causa finalis concessionis, ita ut appareat, vel præsumi possit, nisi in eo errasset seu malè persuasus fuisset Papa, gratiam talem concessurum non fuisse, tunc irrita censetur ob voluntatis defectum, uti docui *lib. 1. Theol. Mor. Tract. 7. cap. 23. n. 10. in fine.* & videri potest *Sanch. cit. disp. 21.*

Not. III. Si in rescripto aut privilegio à Papâ aliòve principe emanante aliquid continetur, quod rationi aut consuetudini curiæ contrarium videatur, remitti debet tanquam suspectum de falsitate, uti etiam habetur *in c. 2. de rescriptis.* & ideò ait *Abbas hic n. 7.* non debet Ordinarius esse facilis in executione horum privilegiorum, sed consulere principem & expectare secundam iussionem.

CAPITULUM XX.

Personas.

NON SVMMATVR.

Testis productus, si consimili morbo laborare ab aduersâ parte cõiectus fuerit, repelli debet: sensus est, quem *gl. & Io. Andreas* hic tradunt, quòd causam consimilem habens ei, ad quam testis produci-tur, repelli possit, sicuti plenius colligitur ex parte 10. cap. 5. post *Conc. Lateranense sub Alexandro III. tom. tertio Conciliorum*, unde hoc capitulum desumptum est, v. g. *Si Parochus*, contra aliquem ex Parochianis agat pro decimarum solutione, pro se autem

Reus immunitatem à soluendis decimis per tempus immemorabile obijciat, cuiusque rei testem producat alium parochianum, qui consimili morbo laborat, seu eadem in nauì nauigat, quia & ipse similiter, si actio contra eum instituatur se defendere velit per temporis immemoralis immunitatem, hoc casu repellendus erit propter affectionem, quam gerit erga causam istam, sic & iudex tanquam suspectus recusari potest, si consimilem ipse causam cum altero habeat. *c. Causam. 18. de iudic.*

Corollarium. Si pluribus rixantibus homicidium commissum sit, & nesciatur, à quo eorum vulnus lethale inflictum, tum si vnus ad se exonerandum fateatur de Titio, ac probare velit per alios testes socios, horum testimonia suspecta esse debent, & ideò contra eos excipi potest, quia videntur ad seipso à suspitione eximendos, crimen in vnum Titium conijcere, quâ de re vide *Farinacium q. 60. n. 19.*

CAPITVLVM XXI.

Iudæi.

PARAPHRASIS.

Testimonium Christiani aduersus Iudæos in omnibus causis recipiendum est, cum & ipsi aduersus Christianos testes suos producere præsumant, & excommunicandi sunt ij, qui Iudæos Christianis in hâc parte præferre voluerint, cum illos Christianis subjacere oporteat, licet & Christiani illos pro suâ humanitate fo-uere debeant.

SVMMARIVM.

1. Iudæi vt testes recipi possunt in quibusdam casibus.
2. Christiani aduersus Iudæum testes produci possunt adeò, vt per privilegium, vel consuetudinè introduci non possit contrariò.
3. Ecclesia habet jurisdictionè in Laicos ipsosque Principes saculares, si quid decernat, aut introducant Religioni Christiana, aut eius decori contrarium.

Sum-